

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko društvo klasičnih filologa

ZAPORKA NATJECATELJA:

--	--	--	--	--	--

**ŽUPANIJSKO NATJECANJE U POZNAVANJU
KLASIČNIH JEZIKA**

u kategoriji

LATINSKI JEZIK

za

GIMNAZIJE

Ostvareni i maksimalni broj bodova:

I. Prijevod i razumijevanje:

II. Gramatika:

III. Civilizacija:

Ukupni broj bodova:

	25
	15
	10
	50

Članovi županijskog povjerenstva:

1. _____

2. _____

3. _____

Škola i mjesto održavanja natjecanja: _____

Županija: _____

Nadnevak natjecanja: 13. ožujka 2025.

I. PRIJEVOD I RAZUMIJEVANJE

Prevedi tekst uz pomoć rječnika i komentara!

Ammianus Marcellinus: Rerum gestarum Liber XIV: Senatus populiue Romani vitia, c.16 (prilagođeni tekst)

Rimski povjesničar Amijan Marcelin ovako opisuje svakodnevno prometno divljanje na ulicama Rima u svoje vrijeme:

Praetermitto mensarum enim voragines¹ et varias voluptatum illecebras, ne longius progrediar², illuc transiturus, quod quidam³ per ampla spatia urbis, sine periculi⁴ metu, properantes equos velut publicos⁵ agitant, quod⁶ dicitur, cum ignitis⁷ calcibus. Eos familiarium agmina⁸ tamquam⁹ praedatorios globos post terga trahere videmus. Quos imitatae¹⁰ matronae complures, cum opertis capitibus et basternis¹¹, per cuncta latera¹² civitatis discurrunt. Eas videmus primo catervas densas et fortes opponere¹³, deinde leves armaturas¹⁴, post terga iaculatores, utque¹⁵ proeliorum periti rectores.

KOMENTAR:

¹ **voragines** – v.im. vorago,-ginis, f. – proždrljivost

² **ne...progrediar** = da...ne nabrajam

³ **quod quidam** = što neki (ljudi)

⁴ **periculi** – v.im. periculum,-i, n. – pogibao

⁵ **velut publicos** = kao da su poštanski

⁶ **quod** = što

⁷ **ignitis** – v.prid. ignitus,3 – zapaljen

⁸ **familiarium agmina** = čitave čete ukućana

⁹ **tamquam** = baš kao

¹⁰ **Quos imitatae** = A njih oponašajući

¹¹ **basternis** – v.im. basterna,-ae,f. – nosiljka

¹² **latera** – v.im. latus, lateris, n. – strana

¹³ **opponere** – v.gl. oppono 3. opposui, oppositum – stavljati pred sebe

¹⁴ **armaturas** – v. im. armaturae,-arum, f. – oružanici

¹⁵ **utque** = baš kao

I.1. PRIJEVOD

maks. 18

Prijevod napiši na predviđene crte, čitko i pisanim slovima!

[illegible]

I.2. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Ovaj dio teksta ne trebaš prevoditi, nego ga pokušaj razumjeti i odgovoriti na postavljena pitanja u ovom dijelu testa!

Ammianus Marcellinus: Rerum gestarum Liber XIV: Senatus populiue Romani vitia, c.25 (prilagođeni tekst)

U nastavku teksta povjesničar Amijan Marcelin opisuje život i preživljavanje najsiromašnijih stanovnika Rima:

Ex turba vero pauperis sortis¹, in tabernis aliqui² pernoctant vinariis, non nulli³ sub velabris⁴ theatralibus latent, aut pugnaciter aleis certant⁵, turpi sono e fragosis naribus⁶ introrsum concrepantes⁷; aut, quod est studiorum omnium maximum, ab ortu lucis ad vesperam sole vel pluviis fatiscunt, per minutias aurigarum equorumque praecipua vel delicta scrutantes⁸. Et mirum est videre plebem innumeram ex eventu dimicationum curulium⁹ pendentem.

1. Gdje neki siromašni stanovnici Rima provode noći? (v. 1. redak i napiši odgovor na hrvatskom jeziku)

	maks. 1
--	---------

2. U koje doba dana se događa radnja navedena u drugom dijelu 1. rečenice? (v. 3.-4. redak i napiši odgovor na hrvatskom jeziku)

	maks. 1
--	---------

3. Tko se bavi ishodom borbi s vozačima kola komentiranjem zaprežnih utrka? (v posljednju rečenicu i napiši odgovor na hrvatskom jeziku)

	maks. 1
--	---------

¹ **sortis** = staleža

² **aliqui** = neki

³ **non nulli** = poneki

⁴ **velabris** = platnenim krovovima

⁵ **certant** = se igraju/se natječu

⁶ **naribus** = nozdrva

⁷ **concrepantes** = šmrčeći/rokčući

⁸ **per minutias aurigarum equorumque praecipua vel delicta scrutantes** = do sitnica raspredajući o vrlinama i manama konja i kočijaša

⁹ **eventu dimicationum curulium** = ishodu utrka kola

4. Što se od navedenoga **ne** događa u 1. rečenici? (v. 1.-2. redak)

- a) igra kockom
- b) noćenje
- c) razbojstva
- d) sakrivanje

	maks. 1
--	---------

5. Pod kakvim se vremenskim uvjetima događa radnja? (v. 4. redak)

- a) kišnim
- b) sunčanim
- c) kišnim i sunčanim
- d) kišnim, snježnim i sunčanim

	maks. 1
--	---------

6. Kako se igra kockama odvijala?

- a) brzo
- b) mirno
- c) polagano
- d) silovito

	maks. 1
--	---------

7. Gdje se poneki sakrivaju?

- a) u cirku
- b) u kazalištu
- c) u krčmama
- d) u napuštenim kućama

	maks. 1
--	---------

	maks. 7
--	----------------

II. GRAMATIKA

1. Riječ *aliqui* iz prvog reda drugog teksta je:

- a) neodređena zamjenica
- b) odnosna zamjenica
- c) pokazna zamjenica

	maks. 1
--	---------

2. Riječ *quidam* u genitivu jednine glasi:

	maks. 1
--	---------

3. Kako glasi antonim riječi *pauper*? (navedi puni rječnički oblik)

	maks. 1
--	---------

4. Kako glasi particip futura *transiturus* u istom padežu i broju participa prezenta aktivnog?

	maks. 1
--	---------

5. Kako glasi sintagma *properantes equos* u istom padežu u jednini?

	maks. 1
--	---------

6. Kako glasi sintagma *leves armaturas* u istom padežu i broju, ako je pridjev u superlativu?

	maks. 1
--	---------

7. Sintagma *cum ignitis calcibus* u istom padežu u jednini glasi:

	maks. 1
--	---------

8. Oblik zamjenice *eos* u istom padežu i broju u srednjem rodu glasi:

	maks. 1
--	---------

9. Rečenicu iz 1. teksta *Quidam properantes equos agitant*. prebaci iz aktiva u pasiv uz potrebne preinake:

	maks. 1
--	---------

10. Rečenicu *Matronae complures per cuncta latera civitatis discurrunt*. prebaci u konstrukciju akuzativa s infinitivom ovisnu o zadanom glagolu:

Audivimus _____

	maks. 1
--	---------

11. Riječ *illuc* iz 2. reda prvoga teksta je po vrsti:

- a) prijedlog
- b) prilog
- c) zamjenica

	maks. 1
--	---------

12. Oblik *praetermitto* u konjunktivu prezenta aktivnog, ako se zadrži isto lice, broj i stanje, glasi:

- a) *praetermittam*
- b) *praetermitterem*
- c) *praetermittebam*

	maks. 1
--	---------

13. Oblik *pauperis* u istom padežu u komparativu glasi:

- a) *pauperiori*
- b) *pauperioris*
- c) *pauperrimis*

	maks. 1
--	---------

14. Oblik *dicitur* prebačen u konjunktiv u istom licu i vremenu glasi:

- a) *diceretur*
- b) *dicetur*
- c) *dicatur*

	maks. 1
--	---------

15. Kojoj vrsti glagola pripada oblik *progrediar*?

- a) deponentnim glagolima
- b) nepotpunim glagolima
- c) semideponentnim glagolima

	maks. 1
--	---------

	maks. 15
--	-----------------

III. CIVILIZACIJA

1. U kojoj od navedenih izreka se ne spominje rekvizit za igre na sreću?

- a) Igni et ferro.
- b) Fortunae rota.
- c) Alea iacta est.

	maks. 1
--	---------

2. Koja od navedenih izreka upozorava da nam sreća ne mora uvijek biti naklonjena?

- a) Faber est suae quisque fortunae.
- b) Fortes fortuna iuvat.
- c) Fortuna caeca est.

	maks. 1
--	---------

3. Koji je rimski arhitekt iz 1. st. autor djela *O arhitekturi*?

- a) Gaj Azinije Polion
- b) Gaj Velej Paterkul
- c) Marko Vitruvije Polion

	maks. 1
--	---------

4. Koja je cesta prolazila našim krajevima u antičko doba?

- a) Via Aemilia
- b) Via Argentaria
- c) Via Flaminia

	maks. 1
--	---------

5. S kojim se latinskim glagolom mogu povezati hrvatska riječ *opozicija* i engleska riječ *opposition*?

- a) opponere
- b) oportere
- c) optare

	maks. 1
--	---------

6. Na kojoj se udaljenosti postavljao miljokaz?

	maks. 1
--	---------

7. Koja riječ nije označavala *miljokaz*?

- a) lapillus
- b) lapis
- c) miliarium

	maks. 1
--	---------

8. Koju su građevinu koristili *aurigae*?

- a) Amphitheatrum Flavium
- b) Circus Maximus
- c) Panteon

	maks. 1
--	---------

9. *Via Appia* vodila je od Rima do:

- a) Ankone
- b) Brindizija
- c) Riminija

	maks. 1
--	---------

10. S kojim se latinskim glagolom povezuje jedna od strana svijeta?

- a) oriri
- b) sepelire
- c) sudare

	maks. 1
--	---------

	maks. 10
--	----------

RJEŠENJA

I.1. PRIJEVOD

Praetermitto mensarum enim voragines	Propuštam naime proždrljivost stolova	1
et varias voluptatum illecebras,	i različite mamce uživanja,	1
ne longius progrediar,	da dulje ne nabrajam,	1
illuc transiturus,	namjeravajući prijeći onamo/na ono	1
quod quidam per ampla spatia urbis,	što neki (ljudi) preko velikih prostora grada,	1
sine periculi metu,	bez straha (od) pogibelji,	1
properantes equos velut publicos agitant,	jureći tjeraju/jašu konje kao da su poštanski,	1
quod dicitur cum ignitis calcibus.	što/kako se kaže, sa zapaljenim kopitima.	1
Eos familiarium agmina... post terga trahere videmus.	Vidimo da oni vuku iza leđa čitave čete ukućana	1
tamquam praedatorios globos	baš kao pljačkaške gomile.	1
Quos imitatae matronae complures,	A njih oponašajući mnoge žene / gospođe,	1
cum opertis capitibus et basternis,	s pokrivenim glavama i nosilkama,	1
per cuncta latera civitatis discurrunt.	po svim stranama grada se raspršuju.	1
Eas videmus primo...opponere,	Vidimo da one prvo/najprije...pred sebe stavljaju	1
catervas densas et fortes	guste i jake čete/čopore,	1
deinde leves armaturas,	zatim lake oružanike,	1
post terga iaculatores,	iza leđa streljače/strijelce,	1
utque proeliorum periti rectores.	baš kao iskusni upravitelji bitaka.	1

Ukupno 18 bodova

I.2. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

1. u (vinskim) krčmama	1
2. od izlaska sunca/jutra/zore do večeri	1
3. nebrojeno građanstvo/narod/puk/svjetina	1
4. c	1
5. c	1
6. d	1
7. b	1
ukupno razumijevanje teksta	7

II. GRAMATIKA

1. a	1
2. cuiusdam	1
3. dives, -itis/opulentus, 3/opulens, -ntis/ pecuniosus, 3/ locuples, 3	1
4. transiens	1
5. properantem equum	1
6. levissimas armaturas	1
7. cum ignita calce	1
8. ea	1
9. Properantes equi a quibusdam agitantur.	1
10. <u>Audivimus</u> matronas complures per cuncta latera civitatis discurrere.	1
11. b	1
12. a	1
13. b	1
14. c	1
15. a	1
ukupno gramatika	15

III. CIVILIZACIJA

1. a	1
2. c	1
3. c	1
4. b	1
5. a	1
6. 1000 dvostrukih koraka/cca 1500 m/1,481 km	1
7. a	1
8. b	1
9. b	1
10. a	1
ukupno civilizacija	10

ukupno za cijeli test: 50 bodova